

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної
науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
Кафедра кримінального процесу

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра юстиції

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури
НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ЮРИСТІВ
ГО «СТАЛЕ ПРАВОСУДДЯ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

Харків
«Право»
2025

Відповідальна редакторка *Л. М. Москвич*

Актуальні проблеми судового права : матеріали X міжнар.
А43 наук.-практ. конф. (25 квіт. 2025 р.) / [відп. ред. Л. М. Москвич] ;
Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. кримін. процесу ;
Навч.-наук. ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, Каф. юстиції ;
Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», Каф. орг. суд., правоохорон.
органів та адвокатури ; Нім.-Укр. об-ня юристів ; ГО «Стале правосуддя». –
Харків : Право, 2025. – 376 с.

ISBN 978-617-8612-04-7

Збірник містить матеріали Десятої міжнародної науково-практичної конференції з актуальних проблем судового права, у якій взяли участь відомі вітчизняні та зарубіжні науковці та практики. Організаторами заходу виступили кафедра кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кафедра юстиції ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», Німецько-Українське об'єднання юристів і ГО «Стале правосуддя». В основу видання покладено доповіді, виголошені учасниками конференції, які торкаються різноманітних аспектів судового права.

УДК 349.42

Матеріали викладено в авторській редакції.
Відповідальність за їхню якість, достовірність,
відсутність текстових запозичень несуть автори.

Відеозапис конференції за посиланням:

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2025

ISBN 978-617-8612-04-7

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2025

2. Савчин М. В. Конституційне право України : підручник / відп. ред. проф., д.ю.н. М. О. Баймуратов. К. : *Правова єдність*, 2009. 1008 с. 3. Конституція України від 28.06.1996 р., прийнята на V сесії Верховної Ради України // *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.

3. Конституція України від 28.06.1996 р., прийнята на V сесії Верховної Ради України // *Відомості Верховної Ради України*. – 1996. – №30. – Ст. 141.

4. Рішення Конституційного Суду України у справі №1–15/2018(4086/16). *Офіційний вебсайт Верховної Ради України*. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-20#Text>

5. Довіра до інститутів суспільства та політиків. Електоральні орієнтації громадян України // *Центр Разумкова*. 2021. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichnidoslidzhennia/dovirado-instytutiv-suspilstva-ta-politykiv-elektoralnioriientatsii-gromadianukrainy> (дата звернення: 10.08.2021).

6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. URL: http://www.echr.coe.int/Documents/convention_ukr.pdf

7. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 №3477-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2006, №30, ст.260.

8. Юровська Г. Практика Європейського суду з прав людини в рішеннях органу конституційної юрисдикції. *Вісник Конституційного Суду України*. 2021. №5. С. 112–118

Науковий керівник: старший викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» Нестерчук Лілія Петрівна

Швиденко Анна
*студентка 2 групи, 1 курсу ОС «Магістр»
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ СУДОЧИНСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Діджиталізація судочинства є важливою складовою сучасних змін у правовій системі, а впровадження новітніх інформаційних технологій

необхідне для ефективного здійснення права на судовий захист та відповідності судової системи сучасним вимогам. В умовах війни використання інформаційних технологій сприяє захисту прав та інтересів громадян, забезпечуючи їм доступ до правосуддя.

Наразі в Україні функціонує Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система (далі – ЄСІТС) як результат комплексної судової реформи, спрямованої на модернізацію та підвищення ефективності судової системи. ЄСІТС – сукупність інформаційних та телекомунікаційних підсистем (модулів), які забезпечують автоматизацію процесів діяльності судів, органів та установ в системі правосуддя, включаючи документообіг, автоматизований розподіл справ, обмін документами між судом та учасниками судового процесу, фіксування судового процесу та участь учасників судового процесу у судовому засіданні в режимі відеоконференції, складання оперативної та аналітичної звітності, надання інформаційної допомоги суддям, а також автоматизацію процесів, які забезпечують фінансові, майнові, організаційні, кадрові, інформаційно-телекомунікаційні та інші потреби користувачів ЄСІТС [1]. Положення про ЄСІТС були додані до процесуального законодавства у 2017 році Законом № 2147-VIII від 03.10.2017 «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів». Починаючи з 05.10.2021 функціонують три підсистеми (модулі) ЄСІТС – «Електронний кабінет», «Електронний суд» та підсистема відеоконференцв'язку. Впровадження ЄСІТС є важливим кроком для модернізації судової системи України та наближення її до європейських стандартів, проте, як будь-яка інноваційна система, вона потребує постійного розвитку та вдосконалення.

Запуск ЄСІТС – важливе рішення на шляху реформування судової системи та підвищення її ефективності. Серед переваг використання даної системи можна виділити: цілодобовий доступ до електронного суду; фіксування фактичного часу подачі документів; можливість направлення документів одразу з підсистеми до суду, не використовуючи електронну пошту або інші додатки; можливість авторизації в підсистемі відеоконференцв'язку та участі в судовому засіданні онлайн, незалежно від місцезнаходження; отримання повідомлень про надходження до кабінету нових документів та про зміну стану судової справи, у яких користувач є учасником; можливість ознайомлення з матеріалами справи в електронному вигляді тощо.

Попри очевидні переваги, функціонування ЄСІТС в Україні супроводжується також рядом проблем. Першою проблемою, яку ми можемо виділити, є проблема цифрової нерівності. Не зважаючи на те, що електронний доступ до суду розширює можливості для багатьох, він може створювати перешкоди для осіб, які не мають доступу до комп'ютера чи Інтернету або не володіють необхідними цифровими навичками. Для вирішення цієї проблеми необхідно: забезпечити безкоштовний доступ до комп'ютерів та Інтернету в державних установах; розробити прості у використанні електронні сервіси, надаючи детальні інструкції їх використання; організовувати навчальні програми для підвищення цифрової грамотності населення.

У певний період серйозною проблемою, яка створювала перешкоди для ефективної роботи електронних систем судочинства, були тривалі відключення електроенергії, спричинені обстрілами енергетичної інфраструктури. Ця проблема має кілька аспектів: 1) переривання роботи електронних реєстрів: відсутність електроенергії призводить до того, що дані про справи, документи та рішення можуть бути недоступними протягом тривалого часу; 2) неможливість проведення відеоконференцій через відсутність стабільного інтернет-зв'язку; 3) затримки у розгляді справ. На проблеми в роботі електронних систем вказував також ЄСПЛ і у справі «Tence v. Slovenia» зазначив, що будь-які перебої в роботі електронної системи документообігу, внаслідок чого заяви та додані до них додатки не змогли надійти до суду, повинні тлумачитися на користь особи, яка зробила все, що від неї залежало, для належного виконання своїх обов'язків [2, с.2]. Зважаючи на те, що війна триває, перебої в роботі електронних систем, пов'язані з відсутністю електроенергії, можуть виникати й у майбутньому. Вважаю, що для вирішення проблем, пов'язаних з відключеннями електроенергії, необхідно забезпечити суди резервним живленням, а також розробити такий функціонал електронних систем, що дозволяє працювати в офлайн-режимі зі збереженням даних для подальшої синхронізації.

Одним із найгостріших викликів, з якими стикається судова система України під час війни та процесу цифрової трансформації, є забезпечення кібербезпеки. Збільшення кількості кібератак, спрямованих на державні установи, в тому числі й суди, створює серйозні ризики для конфіденційності персональних даних, цілісності судових рішень та безперебійної роботи електронних систем. Україна з 14 січня 2022 року залишається на першому місці у світі за кількістю кібератак проти неї [3].

Відповідно до оприлюднених Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації України даних, від 15 лютого 2022 року Україна зазнала величезну кількість DDoS-атак; постійно розповсюджується шкідливе програмне забезпечення, здійснюються фішингові розсилки та інші прояви війни у кіберпросторі [4]. Серед можливих наслідків кібератак для судової системи, можемо виділити: 1) втрату конфіденційної інформації, розголошення персональних даних учасників судових процесів; 2) підриг довіри до судової системи; 3) матеріальні збитки: витрати на відновлення пошкоджених систем; 4) затримки у розгляді справ. Наприклад, хакерські атаки 2022 року завдали значної шкоди електронній інфраструктурі судової системи. Зокрема, були заблоковані Єдиний державний реєстр судових рішень, система «Електронний суд», вебпортал «Судова влада України» та інші важливі сервіси [5]. Це негативно вплинуло на доступність правосуддя. На нашу думку, для протидії кібератакам необхідно провести ряд правових й організаційних заходів щодо захисту ЄСІТС, інформації та персональних даних, зокрема, посилити технічний захист. Важливо також підвищувати обізнаність персоналу з питань кібербезпеки через проведення інформаційної роботи, тренінгів, щоб співробітники суду мали чіткий план дій на випадок виявлення кібератаки. Тільки за таких умов можна забезпечити безпеку та цілісність інформаційних систем судової влади.

Можна зробити висновок, що ЄСІТС в умовах воєнного стану є важливим засобом забезпечення отримання доступу до правосуддя, так як використання її технічних можливостей може забезпечити функціонування судової системи в дистанційному форматі для учасників справ, що є надзвичайно актуально, так як в даних умовах учасники справи часто за об'єктивних обставин не мають можливості прибути в судові засідання. Звісно існують і деякі проблеми, пов'язані з її функціонуванням, зокрема: цифрова нерівність, тривалі відключення електроенергії та постійні кібератаки з боку росії. Проте подальше її удосконалення, діджиталізація судочинства, проведення інформаційно-роз'яснювальних заходів щодо використання ЄСІТС, забезпечення судів резервним живленням на випадок відключень електроенергії, вжиття заходів щодо захисту інформаційних систем судової влади від кібератак мають покращити можливості користування ЄСІТС та сприяти оптимізації судового процесу в Україні.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи. : Рі-

шення Вищої ради правосуддя від 17.08.2021 № 1845/0/15–21 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1845910-21#Text> (дата звернення: 02.04.2025).

2. Наталія Сакара. Діджиталізація цивільного судочинства та забезпечення права на доступ до правосуддя в умовах військового стану. ВЕРХОВНИЙ СУД. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2022_prezent/Prezent_Sakara_digital_civ_syd.pdf (дата звернення: 02.04.2025).

3. Україна з 14 січня 2022 року залишається на першому місці у світі за кількістю кібератак проти неї. Інтерфакс-Україна. URL: <https://interfax.com.ua/news/interview/911979.html> (дата звернення: 02.04.2025).

4. Про внесення змін до деяких законів України щодо невідкладних заходів посилення спроможностей із кіберзахисту державних інформаційних ресурсів та об'єктів критичної інформаційної інфраструктури: пояснювальна записка до проекту закону України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1490885> (дата звернення: 02.04.2025).

5. Робота судової системи після хакерської атаки. П'ятий апеляційний адміністративний суд. URL: <https://5aa.court.gov.ua/sud4854/pres-centr/news/1246591/> (дата звернення: 02.04.2025).

Науковий керівник: к.ю.н. асистент кафедри юстиції ННІ права КНУ імені Тараса Шевченка Антоніна Осипчук

Шията Д. С.,
*аспірантка кафедри кримінального процесу
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

РОЛЬ ПРОКУРОРА В ПЕРЕХІДНОМУ ПРАВОСУДДІ: ЕТИЧНІ ВИКЛИКИ ТА РИЗИКИ

Перехідне правосуддя є важливим і необхідним механізмом подолання наслідків збройного конфлікту, масових порушень прав людини. Його основна мета – забезпечення справедливості, примирення та відновлення довіри до державних інституцій. Це найсучасніший підхід до вирішення проблем, з якими в умовах сьогодення зіштовхнулась Україна.

Швиденко Анна

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ СУДОЧИНСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	338
---	-----

Шията Д. С.

РОЛЬ ПРОКУРОРА В ПЕРЕХІДНОМУ ПРАВОСУДДІ: ЕТИЧНІ ВИКЛИКИ ТА РИЗИКИ	342
--	-----

Штабська Х. Д.

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ОБОВ'ЯЗКОВОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ЕЛЕКТРОННИХ КАБІНЕТІВ В ЄСІТС: ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ	345
--	-----

Щербатий Р. Р.

ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ ПРИ ОЦІНЮВАННІ ДОБРОЧЕСНОСТІ СУДДІ (КАНДИДАТА НА ПОСАДУ СУДДІ)	349
--	-----

Щербина Анна

КІБЕРБЕЗПЕКА ЕЛЕКТРОННОГО СУДОЧИНСТВА: ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ І СУДОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ	353
---	-----

Юр'єв Євген

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ПРАВОСВІДОМОСТІ ПРИСЯЖНИХ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ НИМИ СВОЇХ ПОВНОВАЖЕНЬ	357
---	-----

Ящур П. О.

РОЛЬ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА В МЕХАНІЗМАХ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ЖЕРТВАМ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ	362
--	-----